

Sveti Franjo

Ne zna se točan datum rođenja sv. Franje, no najvjerojatnije je to bilo ujesen 1181. godine. Rođen je u talijanskom gradiću Asizu, u pokrajini Umbriji, dok se njegov otac Petar Bernadone, trgovac tkaninama, nalazio na putu po Francuskoj. Majci je bilo ime Ivana Pika. Ona je svome sinu na krštenju dala ime Ivan, ali kad se otac vratio s puta zahtijevao je da mu se ime promijeni u Francesco (Francuzić), i to zbog ljubavi prema Francuskoj, iz koje mu je došlo sve dobro koje ima – poslovni uspjesi i supruga.

Godine 1202. vrijeme je sukoba između općina, vodi se rat između Asiza i susjedne Perufe. Franjo je već mladić, pomaže ocu u trgovačkome poslu, živi veselim, raskošnim i rasipnim životom, te sanja o viteškoj slavi. Zato rado polazi u taj rat. Međutim, Asižani bivaju pobijeđeni, te mnogi od njih, a među njima i Franjo, završe u zarobljeništvu. U tih godinu dana zarobljeništvu, koje ga je fizički skršilo, razmišlja o svome životu, ali ne gubi hrabrosti, nego, naprotiv, moralno jača prijatelje. Otac ga konačno nakon godinu dana uspijeva otkupiti i vratiti kući, gdje se oporavlja nakon duge i teške bolesti. Postaje sve pažljiviji i darežljiviji prema siromasima koji često vraćaju u očevu trgovinu. Njegovome se ocu to ne dopada i kori ga zbog toga.

Godine 1205. Franjo je usnuo san u kojemu mu je Bog pokazao lijepu, veliku dvoranu punu oružja, koje bijaše obilježeno znakom Kristova križa. Kad je upitao čije li je sve to, Bog mu je odgovorio da će sve to pripasti njemu i njegovim vojnicima. Kako Franji još nije bila poznata Božja volja, san je protumačio tako kao da treba postati vitez u križarskome ratu. Spremao se poći u Apuliju (južna Italija). Na putu je ponovo usnuo znakoviti san. Bog ga je upitao: „Franjo, tko ti može više učiniti, gospodar ili sluga?“. Franjo odgovora da to može gospodar i pita Boga što želi da učini. Bog mu je naložio da se vrati natrag u Asiz i rekao mu je da se na njemu ima ispuniti božanska odredba, a ne ljudska. Slijedi još veća promjena njegova duha, pojačana molitva, te u njemu raste prezir prema zemaljskome, a ljubav prema nebeskoj domovini. Slijedi susret s gubavcem. Franjo pobjeđuje sam sebe, svoju gadljivost prema bolesti, i ljubi gubavca. Nakon toga gubavac nestaje i Franjo shvaća da je to bila kušnja od Boga koju je on uspješno svladao. Sve više pomaže siromašnima, čak skida vlastitu odjeću i dijeli je onima u potrebi. Odijeva se u duh siromaštva, poniznosti i najdubljeg suosjećanja. Nedugo nakon toga slijedi poruka s križa u crkvi Sv. Damjana. Bog mu se s križa obraća riječima: „Franjo, popravi mi kuću koja se, kako vidiš, ruši!“. Franjo shvaća da treba popraviti crkvu Sv. Damjana, pa se daje na posao, ulaže očev novac, sam se prihvaća fizičkih poslova. Zatražio je od svećenika da ga primi da proboravi s njime neko vrijeme, zbog čega njegov otac dolazi po njega, no Franjo se sakriva. Nakon toga shvaća da se treba suočiti s ocem i moli Boga za pomoć. Odlazi ocu, koji ga zaključava u kući, a majka ga pušta iz njih prvom prilikom kad je otac otputovao na poslovni put. Raste animozitet, koji se na kraju razrješava pred asiškim biskupom Guidom II., kad se Franjo odriče svoga oca i svega bogatstva. Skida svu odjeću sa sebe, a biskup ga onako gologa zaogrće svojim plaštom, čime i simbolično iskazuje da je Franjo sad pod njegovom zaštitom. Franjo odijeva pustinjačko odijelo i odlazi njegovati gubavce.

Do 1207. g. Franjo popravljajući još dvije crkve, crkvu Sv. Petra i Porcijunkulu.

Godine 1208. Franjo u Porcijunkuli sluša Evanđelje o poslanju apostola. Tada mu mnogo toga postaje jasnije. Odbacuje odijelo i obuču pustinjaka te se odijeva kao bosonogi putujući propovjednik. Počinje propovijedati, a u travnju te iste godine pridružuju mu se Bernardo Quintavalski i Petar Kantarski a nakon njih brat Egidije. Zajedno

propovijedaju u pokrajini Marke, dolini grada Riettia te u Firenci. Franjo prima objavu od Boga da su mu oprošteni grijesi i da će se povećati broj njegove braće.

Godine 1209. Franji se pridružuje sve više braće. Za njih piše vrlo kratko Pravilo i odlazi s njih jedanaestoricom u Rim. Od pape Inocenta II. dobiva usmeno odobrenje za takav propovjednički način života. Pretpostavlja se da je papa noć prije usnuo san u kojemu se rušila bazilika, a Franjo ju je, podmetnuvši svoja leđa, sačuvao da se ne uruši.

Vrativši se, nastanjuju se u Rivotortu, kraj Asiza, u jednoj napuštenoj koilibi. Nakon što ih je jedan seljak istjerao iz te kolibe, sele se u Porcijunkulu koja je pripadala benediktincima. Oni je žele pokloniti Franji i njegovoj braći, no Franjo ne pristaje da na to da imaju ikakvo vlasništvo, tako da se dogovaraju za najamninu, koju godišnje plaćaju košarom ribe. Otada Porcijunkula postaje kolijevkom novoga reda.

Godine 1211. Franjo se našao negdje u Hrvatskoj, a iz izvora nije jasno gdje točno. Nagađa se da je to bilo u Dalmaciji.

Godine 1212., na nedjelju Cvjetnicu, mlada plemićka djevojka Klara di Favarone noću bježi iz roditeljske kuće, dolazi u Porcijunkulu i želi se pridružiti Franji i njegovoj braći jer se prethodno oduševila Franjinom propovijedi. Franjo je prima u Red i smješta kod benediktinki u Bastie. Uz veliko protivljenje roditelja i rodbine ipak joj se uskoro pridružuje i sestra Janja, a kasnije i njihova majka.

Godine 1213. Franjo želi poći u misije među Muslimane u Maroko, ali se zbog teške bolesti morao zaustaviti u Španjolskoj. Vraća se u Italiju. Po povratku Franjo prima u Red Tomu Čelanskog, kasnije jednoga od njegovih životopisaca.

Godine 1216. papu Inocenta III. nakon smrti nasljeđuje papa Honorije III. Od njega Franjo dobiva Porcijunkulski oprost.

Godine 1217. događaju se znamenita okupljanja braće (kapituli o blagdanu Duhova), na kojima se raspravlja o životu Reda, misijama i o svemu što je važno za bratstvo koje se sve više širi.

Na kapitulu braće u Asizu, 1219. godine, odlučeno je da braća pođu u misije na različite strane: Njemačka, Ugarska, Engleska, Maroko, Francuska. I sam se Franjo opučuje u misije. Polazi u Palestinu, a na putu dolazi i u tabor egipatskoga sultana Malika al Kamila. Braća na tim putevima podnose velike patnje. Oni koji su pošli u Maroko proglašeni su prvim mučenicima Franjevačkoga reda i svetima (Berald, Petar, Akurzije, Adjuto i Oton).

Godine 1220. Franjo je na misijskom putu prema Svetoj Zemlji. Za vrijeme svoga odsustva postavlja na čelo Reda dva vikara, koji, međutim, unose više novosti, a pojavljuju se poteškoće i nejasnoće. Te vijesti jedan brat donosi na Istok i uznemiren tim vijestima Franjo se vraća u Italiju. Kardinal Hugolin biva imenovan zaštitnikom (protektorom) Reda.

Vodstvo Reda Franjo povjerava bratu Petru Katanskom, koji umire 1221. godine. Tada je na kapitulu za nasljednika izabran brat Ilija iz mjesta Cortone. Franjo braći predočuje drugo Pravilo, koje brat Cezar iz Speyera obogaćuje biblijskim tekstovima. Te iste godine papa Honorije III. potvrđuje Pravilo Svjetovnog franjevačkog trećeg reda, tj. pravilo za one koji žive u svijetu, a nadahnjuju se idealima sv. Franje.

Godine 1222., na blagdan Uznesenja BDM, Franjo propovijeda u Bologni. Želi izgladiti neprijateljstva, te propovijeda o miru i Kristu koji donosi taj mir. Uspijeva u nakani.

Godine 1223. Franjo se povlači u Fonte Colombo, gdje piše treće Pravilo, o kojemu se raspravlja na općem kapitolu. Na kraju se Franjo obraća papi s molbom da im potvrdi Pravilo.

Papa Honorije III., 29. studenoga 1223. godine, bulom potvrđuje Pravilo. To je Pravilo koje i danas vrijedi. Original bule čuva se i danas kao dragocjena relikvija u samostanu Sacro Convento u Asizu.

Ta je godina značajna i po tome što sv. Franjo slavi Božić u Grecciu, gdje se prvi u povijesti sjetio načiniti žive jaslice po uzoru na one betlehemske.

Godine 1224. braća polaze u Englesku u misije, gdje postižu veliki uspjeh. Franjo se s braćom Leonom i Rufinom nalazi na brdu La Verni, gdje se četrdesetodnevnom postom priprema za blagdan sv. Mihaela. 17. rujna Franjo ima viđenje krilatoga Serafa s propetim Kristom na sebi i prima svete rane. U kasnu jesen se vraća u Porcijunkulu.

Godine 1225. u ožujku posjećuje Klaru u Sv. Damjanu. Vid mu sve više slabi, a dolaze i druge bolesti. Na nagovor brata Ilije podvrgava se liječenju, ali mu se stanje ne popravlja. U Sv. Damjanu, gdje ga njeguju sestre klarise, u bolesti sastavlja Pjesmu suncu. Radujući se pomirenju biskupa i vlasti u Asizu, nadodaje i strofu „Blagoslovljen si, Gospode, po onima koji opraštaju iz ljubavi tvoje.“. Kardinal Hugolin, protektor Reda, savjetuje mu da se dođe liječiti u Rijetsku dolinu. Ondje ga dočekuju kardinal Hugolin i papinska pratnja. Franjo boravi u Fonte Colombo i Foresti, gdje dočekuje i zimu.

Godine 1226. Franjo u travnju polazi u Siennu, te se u svibnju vraća u Porcijunkulu. Njegovo se zdravstveno stanje sve više pogoršava. Prenose ga u biskupsku palaču u Asizu. Kad je Franjo osjetio blizinu smrti, moli da ga prenesu u Porcijunkulu. U dolini, zaustavivši se, blagoslivlje grad Asiz. Posljednje dane zemaljskog života boravi u Porcijunkuli, gdje diktira svoju Oporuku. Kad mu se približio čas smrti, moli da ga gologa polože na zemlju. Gologa, kako bi do kraja bio siromašan. Odijeva tuniku, hlače i pojas kad mu jedan brat, u providnosti, kaže da mu to posuđuje. Zamolio je da mu pročitaju Evanđelje o posljednjoj večeri, o tome kako Isus pere noge svojim učenicima, te blagoslivlje svu svoju braću, nazočnu i buduću. Umire navečer 3. listopada 1226. godine. Sahranjen je sljedećega dana, u nedjelju 4. listopada, u crkvi Sv. Juraja u Asizu, uz prisustvo mnoštvo svijeta.

Pogrebna povorka svratila je na putu u Sv. Damjan, kako bi se sestre klarise oprostile od njega.

Svečana kanonizacija bila je 16. srpnja 1228. g., a njegovo je tijelo 25. svibnja 1230. preneseno u novu veliku baziliku Sv. Franje.

Sveti Franjo je svetac koji je po svome životu najbliži Isusu Kristu. Odlikovao se golemom ljubavlju prema Bogu i čovjeku, neprestano je plakao gledajući raspetoga Isusa, bio je mistik i veliki brat pomagač svim ljudima, a posebno onima najpotrebnijima pomoći – siromasima i bolesnima. Biti siromašan i ponizan, a beskrajno ljubiti Krista i ljude, bila je njegova misija koju je uspješno provodio. Iako se njegovo trpljenje tijela postom, siromaštvom i neudobnošću mogu činiti neshvatljivima, njegov život i djela pokazuju ključ razumijevanja toga. Takvim načinom života Franjo je mogao rasti u duhovnosti, slijediti Krista bolje nego bilo tko prije i poslije njega, pa je za života, a osobito nakon smrti, po obilnome Kristovom blagoslovu činio i mnoga velika djela, ozdravljao i uskrišavao mrtve.

Pjesma stvorova

*Svevišnji, svemožni, Gospodine dobri,
tvoja je hvala i slava i čast i blagoslov svaki.
tebi to jedinom pripada,
dok čovjek nijedan dostojan nije ni da ti
sveto spominje ime.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj, sa svim
stvorenjima svojim,
napose s bratom, gospodinom Suncem;
od njega nam dolazi dan i svojim nas
zrakama grije.
Ono je lijepo i sjajne je svjetlosti puno,
slika je, Svevišnji, tvoga božanskoga sjaja.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Mjesecu i sestrama
Zvijezdama. Njih si sjajne i drage i lijepe po nebu prosuo
svojem.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem vjetru, po zraku, oblaku,
po jasnoj vedrini, i po svakome vremenu
tvojem,
kojim uzdržavaš stvorove svoje.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestrici vodi;
ona je korisna, ponizna, draga i čista.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Ognju, koji nam tamnu
rasvjetljuje noć.
On je lijep i ugodan, silan i jak.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestri i majci nam Zemlji.
Ona nas hrani i nosi,
slatke nam plodove, cvijeće šareno i bilje
donosi.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po onima koji opraštaju iz ljubavi tvoje i
podnose rado bijede živote;
blaženi koji sve podnose s mirom jer ćeš ih
vječnom okruniti krunom.*

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestri nam tjelesnoj smrti,
kojoj nijedan smrtnik umaći neće.
Jao onima koji u smrtnom umiru grijehu;
a blaženi koje ti nađeš po volji presvetoj
svojoj,
jer druga im smrt nauditi neće.*

*Hvalite i blagoslivljajte Gospodina moga,
zahvaljujte njemu,
služite njemu svi u poniznosti velikoj.*